

Skrze mříže

POZDRAV

Posílal jsem ti pozdrav po měsíci,
jak oknem hleděl na mne skrze mříž.
Mezi nás prostřena noc šelestící,
na druhém konci okno tvé, kde spíš.

Mezi nás prostřena noc červencová,
a na dně noci stromy ve vánku
větev za větví zvěstují si slova,
jež domov šeptá dětem do spánku.

Mezi nás prostřena ta šumná země,
zem smrčím, žit a potoků a střech.
Tak daleko, jak od tebe je ke mně,
i blízko tak já cítím její dech...

Spi, s dětmi spi, ať oddych poskytne ti noc
pod čelenkou vlhkých letních hvězd,
ta zem, na niž jsme přivedli své děti,
jež s tebou si ji budou věčně plést.

I já zde zaslech v nočním šelestění,
jako když ve spánku se obracíš.
Bylo to bílých rukou zaúpění,
či měsíc pohladil mě skrze mříž?

RUCE ŽENY

Ukaž a nezakrývej,
ukaž ty ruce, jež úžehu čela
přinášivaly rosnou svěžest vánků,
rtům rozprýskaným
chladivost listnatou.

Ukaž a nezakrývej ty ruce
jak věci nejprostší,
jak chléb a světlo
samozřejmé a nezbytné
pro můj život, jenž přecházel mezi nimi
jak slunce mezi hodinou jitřní a hodinou večerní.
Jako den slunce. Den v červenci. Všude plno
chlebové vůně zralosti, do níž dýchá
pryskyřicemi od lesů,
rusalčím chladem od rybníků a z luk.

Ty ruce dívky, ty ruce mladé ženy
k nerozeznání podobné jedna s druhou.
A jestliže jsem jednou z nich uváděn ve spojení s nocí,
sněžným žářem druhé promlouvá slunce ke mně,
den práce, den domova s hlasy dětí.
A obě a obě v svém záhadném příbuzenství
luny s vodami
budí příliv a odliv světla v mé mysli.
Jejich přítomnost obklopovala mne ze všech stran jako
město,
zatímco jejich nepřítomnost spočívá na mém čele
těžce
jak starost jitřní, jak starost večerní.

Ty ruce ženy, ty ruce mladé matky,
dva andělé ostražití a horliví
po celý den tak naspěch mají... Ach ukaž,
těch píchanců. Ale nevadí. I těch oznobenin
od chladu a vody. Ale nevadí. Přes celou zem
budou vonět
láskou a domovem

ty ruce ženy, ty ruce matky

každou chvíli a znovu
osvobozující slunce pro oči pomněnek,
osvobozující zemi pro první kroky,
pro první tápavé, dychtivé dětské kroky
k budoucnosti, jež tichým patřit bude.

EPITAF

Věděl jsem o vás jenom z vyprávění,
jen z dopisů, jež článkovaly čas:
Jen jako děj, jenž chvíli je a chvíli není,
procházely jste tmou, jež znala vás.

Podoby nové, které z dvojí krve
na cestu napily se před očima hvězd.
Odkud jste přišly a kam odešly jste? Prve
nebylo ještě a teď navždy jest.

Přijali jsme vás jak dar bez zásluhy,
dvě křehké snítky z dřeva rajského.
A cesta vaše na zemi jak cesta duhy,
jež jde a neohýbá stonku travného.

Je chudší svět, je chudší svět o soucit vřelý
vašich rukou, jež nedozrály v horké dlaně žen.
A psáno není, že těch ran, jež zhojit měly,
svět bude ušetřen.

OBĚŤ ABRAHAMOVA

Bylo ještě nedávno po potopě. Svítalo.
Byly dni a byly noci a nikdo v nich. Zeleně
vzdouvala se step nedotčená dupotem národů.
Pochody, stěhování, požáry měst, to všechno ještě
nepřišlo dosud. Semena událostí padala teprv z hvězd
do mozků a srdcí. Jen jako náčrtek šerý
nenarozené budoucnosti rýsovaly se střechy chrámu.
Jeho mramor a zlato střežily dosud prsty skřítků.
Jeho cedry šuměly ještě na horách libánských
a jeho stavitelé a dělníci
slib o pokoleních nesčetnějších než písek hvězd
zářil Abrahamovi jak obloha letní noci
nad stepí liduprázdnou s písňemi cikád,
se stany kočovníků sem tam.

A byly dni a byly noci.
Spala step. Spala budoucí stáda v břichách krav.
Spaly ještěrky v tamaryškách a nebylo slyšet,
že by se jehňátka v strachu vracela v lůna matek,
že by se stébla soukala zpátky v tvrdost klíčků.
Těch pár kroků od Edenu
bylo pořád ještě tak blízko k prazmnu,
bylo tak blízko k praslovu,
k Jménu.

Na všech svých pastvách
sousedil s Hospodinem, jenž přicházel k němu
Jeden a Tři,
jenž přicházel v poledním žáru, za stěnou stanu
hostil jej.

To tenkrát tichý a rozpačitý smích Sářin slyšel,
že porodí syna, jak zvěstoval vzácný host.
Bylo to k nevíře. Oba v letech už pokročili a synáček
přišel.

Izák smích Sářin, opora stáří a budoucnost,
jejž obětovat teď má
v zemi vidění,
v zemi vidění na hoře té a té,
již anděl ukáže mu.

Teď jdou. Vítr vlásky mu cuchá, jak obrací k otci
dětskou tvář zalitou ještě měsíční něhou ženství,
tu důvěřivou tvář pacholátka, jež tušení nemá,
co stane se, a bezstarostně s ním rozpráví
o zítřejším dni. O Vánocích příštích.
O tom, až bude velký. *A tatínku, jaká obět,
když jsme kozlátka nechali doma...* Přes věky ještě
tme tráva,
ticho dech tají nad otázkou tou. K smrti sklíčen
Abraham tiskne tu drobnou dlaň teplou a tepající,
ten pramének krve,
který v proud dvanácti pokolení se rozlít má
podél řek, podél moří. Přes pouště, přes pohoří.
Vidí města jak koše světél v obzorech modrých
a zelených

neznámých zeměpásů. Vidí tváře hvězd četnější,
jak za ruku vede se s budoucností, jež mu slíbena byla
v tom chlapečkovi.

Zatímco v druhé ruce svírá nůž obětní
a krok za krokem blíží se chvíle, kdy zdvihne jej
nad ten pramének krve teplé a tepající
do kozelce svázaný na hranici...

,.....-

Cesta se vleče a cesta se krátí do návrší tam
v zemi vidění, v zemi vidění, v tom krásném Kanaán.

Izák s otepí dřeva - muž bolesti s křížem svým
jde napřed svou cestou za Beránkem budoucím.
Abraham otec doufajících však naděje držet se
nepřestává.

A za ty všechny, co na rukou jedenkrát
budou držet chrám dětského těla horečkou zpustošený,
za ty, jimž s posledním dětským dechem naděje odlétá,
modlí se vytrvale.

Proti naději doufá, ještě když na návrší
buduje oltář a hranici z břevn klade naň.

Proti naději doufá, ještě když nožem se rozpřáh,
ještě když...

Je to poslušnost, jež zde přináší oběť.

Je to poslušnost, již od lásky neodtrhneš.

A Hospodin oběť přijal, aniž si krve žádá,
aniž má zalíbení v lidských mukách jak Moloch, jak

Montezuma,

v smrti Ifigenie pro zd ar cesty... Dík, Abraham vrací se,
se synáčkem, jenž podruhé byl mu dán, ruku v ruce
po návrší sestupuje v pšeničné záři slunce.

To zlato světla, jež nabíhá purpurově, jako když hrozny
šlapou,

jako když z budoucnosti krev prosakuje obvazy mračen.

Vůně večera balzamuje tvář země. Jde letní noc
plná hvězd.

Lopuchy stínů vše přikrývají. Stmívá se
a pokoj travin, pokoj hovádka, pokoj hvězdy
po špičkách přistupuje k pokoji duše jeho.

Slyší hlas Izáka, slyší tu strun vou hudbu noci.
Ta jistota, že se vracejí spolu, jak víno jej povznáší.
A nic, ani nůž, ani oheň,
žádná věc mezi nebem a zemí už nevyrvé synáčka otci
a otce synu. Dál, než dohlédnou oči, než dojítí možno
dneska,
půjdou spolu v tu budoucnost plnou tváří a měst a cest
mezi podobami, které se zdají,
k stánkům Toho, Jenž Jest.

PODZIMNÍ

List za listem klouzavě klesá k zemi,
rok poroučí se včelám, ptákům, snům.
Sad v rozkladu je, mezi haluzemi
kadidlo tlení stoupá k nebesům.

Hrdličky slyšíš přes stromy a střechy,
zajiskří sluncem jejich křik a dům
zas v šero potápí se pod ořechy.
Co list to políbení mrtvým rtům.

Na hroby sesouvá se listí rzivé.
Za všechno vzdálené, za všechno živé
do mlhy zaúpěly hlasy hrdliček.

Domova dětství, mrtvých dávné tváře
zblízka zas vyvstávají z vlhké záře.
Podzimní hořkost vdechuješ jak lék.

PÍSEŇ O DOMOVĚ

Zaspívám píseň o domově
od pramenů až do oblak.
A všechno bude v jednom slově,
zápraží, zahrada a klas a květ a pták.

Zaspívám píseň o domově
a převrátí se svět.
Holátko jestřábu a skřivan sově
hned bude rozumět.

Zaspívám píseň o domově,
tu hymnu skřipání vozů, studní a klik.
Od kolébek až k hrobům na hřbitově
houslově dlouhý vzlyk.

Zaspívám píseň o domově,
a vstane dětství mé.
Tu vůni Vánoc horkou červencově
blažení vdechneme.

Zaspívám píseň, která slzu setře
a další zabrání už moci hvězd.
Buď opravdový, chlebe, spánku, větře,
jak opravdová naše radost jest.

"...-

ÓDA NA MODLITBU

Kdo máte zalíbení v lidském hlase,
jaké to ticho nad ním prostírá se.
Pro slova urputná rty zamčeny
propouštějí jen ostrý sípot hlásek
polknuto u slzou ještě zvlhčený.

To není Fingalova slůj lidského sluchu,
lastura rozeznělá oceánem vzduchu,
kam určena jsou slova modliteb.
Ta slova vroucně pronášena v duchu,
jež prudce podtrhuje lidský tep.

Nehybnost sošná v nohách a i v hlavách,
jak s nocí den spíná se s levou ruka pravá.
Nač nestačí, s čím nehne člověk sám,
Stolici hvězdné zde teď odevzdává,
jí z dechu, tmy a ticha staví chrám.

Strach pominul jak hůl, již berou na psa.
Ta slova nelze žádným písmem zapsat,
jež z úst se nesou klenbou sedmi duh.
Mincí, jež nenajde se nikde v kapsách,
splácí se tady starý lidský dluh.

Modlitbo mužů, žen, modlitbo dětí,
více nežli práce je zde rukou spětí
vstříc rozbouřeným vlnám světovým.
Více nežli křičet je křik zadržeti
vnitřního chrámu tichem klenbovým.

A z moci bezmoci, když na krok vidět není,
modlitbou zasahovat v sám střed dění,
s anděly kopí lámat v Boží při,
co o hruď zdrávasů letících bez umdlení
třpyt Hvězdy jitřní tmou se rozráží.

Tmo blesky žíhaná, kam oči nevidomé
nezrozeňátek dohlédnou, kam potomstvo mé
se mnou a s mými všemi vstoupit má,
prostinká cesto, Betléme, Chlebný Dome,
rozkleň se nad náma.

PROBUZENÍ

Jak říci slovo a slovem nepolekat
ty nevědomé, ale nikoli nevidomé.
Zázemím smyslů probíhá neklid jak vítr travou.
Vidí. Z lesů pohádek vychází bílá bytost
za sebou jako křídla šero času, kdy nebyli ještě,
před sebou cesty v rose a zlaté zeleni rána.
Slavnost se připravuje. Jen uhodnout těžko,
co to bude tak krutého, voňavého a čistého jako blesk,
že to budí právě tolik hrůzy a sladkosti jako blesk.
Není koho se ptát a ta z pohádek zůstává pořád
tak daleko. Do tváře nevidíš jí. Je to maminka?
Je to sestra? Do tváře nevidíš jí. A ty bys tak chtěl,
aby to byl někdo docela blízký, tvůj a náš.

Lesy z pohádek plné muchomůrek a ježibab
ježí se na obzoru studené, tmavé. Jen ona
blíží se sluncem a kopretinami, sluncem
a bílým jetelem, z něhož vychází vůně a hukot včel.
Květy se otvírají a nevadnou. Mezi jarem a létem
tam kdesi počasí stojí. Jasno. Kopyta běsů ještě
nekalí vodu studánek, jen k růži se přidává
nová růže a k červnu červen... Ó Královno květů a trnů,
Matko mrtvých i nenarozených, nedopust, nedopust, aby
stín pohoršení pad na cestu těch, kdo se chystají právě,
aby co jiného než slunce a vůně a hukot včel naplňovalo
prostory jejich smyslů, co jejich duše
sestry hrdliček poletují ve zlaté kleci vesmíru,
pořád ještě paní všech, paní všeho.

ČTYŘI LÉTA

Čtyři léta.

A vrací se zase jejich den.

Jen ony se nevracejí ze své cesty nohama napřed
přes práh domu
napodobující dospělé mrtvé, jak rády tak napodobovaly
dospělé živé.
Čtyřikrát rozploutí zašumělo a studený, opotřebovaný
a kalný sníh
byl vystřídán vonným a křehkým růžovým závojem přes
ramena jabloní. Čtyřikrát trávník se zazelenal
a zrudl zase,
čtyřikrát, vždy jinak, vždy hlouběji zmodraly hlasy
ptáků
držících jarní večer nad vrбами Vysočiny, žita vymetala
a dozrála
a byla svezena a fábory stébel na stromech podle cest
povívají v podzimním ránu a jabloně počtvrté sklánějí se
pod svou tíhou v sadech a podle cest, jen ony se
nevracejí.

Čtyři léta

a ony se nevracejí. Zato já jsem se vrátil,
chudá náhražka jejich zvučící zpěvné přítomnosti,
jež dosud nevyprchala plna půvabných zkazek o nich.

Jak dlouho ještě, ale bez drásavosti budeme vzpomínat
na jejich drobné skutky, brát do rukou po nich
šátek či malovánku, jež přijaly kdysi otisky jejich prstů,
i s vadami výslovnosti citovat jejich výroky případné,
jejich záliby v převlékání, v hadříčkách, střepech
a kamíncích,

tu dravou zvědavost dětství,
jež rádo všemi smysly se hrabe ve skutečnosti teplé
a huňaté,
jež se hýbá a utíká jako králíček, jako štěňátko v slunci.
Pořád ještě více duše než tělo řinulo se z nich tiché světlo
jako z růží a vzácných stromů, měly své dobré známé
mezi ptáky a květinami a peříčko, list či hlásek
jim přinášely poselství, za něž by básníci vděční byli,
na dosah dětské ruky se vršila tajemství, jež možno bylo
rozluštit jen klíčkem z ráje. A ony jej dosud měly.
Jejich neopotřebovaná, křehká těla ve všem a všude
byla poslušna duše své paní, a přece tak svobodná.
Doposud bez hrozných rýh náruživosti v mozkové kůře.
Nepotřebovaly se přemáhat a byly dobré.
Vždycky jak lampy v rukou panen, jež čekají na ženicha,
zářily připraveností, až se dočkaly konečně.

Čtyři léta a ony se nevracejí.
Zato já jsem se vrátil a ptám se proč.
Proč mě dojíká ten jejich tehdejší kvapný odhod.
Proč ta čtyři minulá léta jsou kulisou jenom chabou
dveří na zámek a oken zamřížovaných, které se
rozplývají.
Jsou a nejsou a já stojím zas nad jejich rakvičkami
ještě bez víka a pozoruji, jak dílo zkázy smrt začíná,
ta neurvalá bořitelka, již přikrašlovat si netřeba.
Žádný z jejich emblémů nevyjádří tu ničivost naprostou,
s níž se pustila do jejich rukou, oblouků čela a zhaslých
hvězd
jejich očí, do té vyvážené a nádherné stavby chrámu
jejich těla, na jehož budování jsem účast měl
slepou a úpěnlivou. A teď stojím zas nad jejich
rakvičkami,

~

ted' před čtyřmi roky v téže světnici, kde píši svou báseň
pod obrazem Sedmibolestné, jež s účastí přihlíží.
Je to chvilinka, je to věčnost, listí venku už zvolna padá,
jak zlatý hřeben jeseně pročesává chocholy Vysočiny
a plachty mlh po ránu se protrhávají nad potoky

a loukami.

Listí do vody padá, do hlíny a do otavy, již shrabují
spěšně a opožděně tohoto roku, jenž bouřemi krásný byl.
Ženy otavu hrabou a smrt pořád má málo, i tyto dva'

snopečky

zmizují beze stopy v její stodole, jež prázdnotou zívne jen.

Sedím v své světnici, odkud rakve už odnesli, je

podzimní ráno

dnes či před čtyřmi lety či ještě snad někdy dříve.

Za okny místo mříží mám květiny, a přece volný se

necítím.

Houžvemi kořenů svázán se zemí, v níž to vše,
s osudy, které se připravují všude pod mechem,

pod omicí,

brblavý šepot hlíny se mísí s hlasem hodin, jež bijí.

Černí panterí lesů protahují své dřevěné hřbety,

a potí se pryskyřicí, jak slunce stoupá a ostříží vrhají se

na svou kořist. Smrt pořád má málo, i naše dva snopečky

zmizely beze stopy v její stodole, jež prázdnotou zívla jen.

Ostříží krouží, v šeru smrčín jed číhá pod kloboučkem

zálužným.

Třešně rulíku hoří v rukou děvčátek, jež netuší blízko

smrt.

Co nehod, co neštěstí pracovalo to pro ni

za ta čtyři léta ve vzduchu, v moři, v dolech a na silnici,

co povodní, zemětřesení, ale já se nestydím ani se

neomlouvám,

že ze všech těch smrtí mě nejvíce dojíká smrt těch dvou.
Byla to krev z mé krve, viděl jsem její pramének,
jak zdvihá se dvojmo

přes dřevěnou ohradu přítomných nízkých let.
Byly to oči mých očí a měly dohlédnout dále
přes hučící propast noci tam k slunnější budoucnosti.
Zpěv kohoutků letošních tam ochraptěle se ze vsi nese
i smyslný husí křik, jenž k lesům stoupá. Ale to není
ten hlas, jímž žije a stená a křičí ves. Ale to není
ta skutečnost, které se klaním se stromy samotáři,
co kořeny ve tmě a šlahouny blesků kolem beder
píjí klokotem kov modří, kov modří i chladný jas

červánků,

vždy sami, vždy ve střehu proti smrti. Ale to není
ta končina, kam odebraly se naše dvě. Je poledne,
hledím do slunce mírného podzimkově, zas hrana zvoní
a já je vidím, jak ubírají se spolu dvě
po tom chodníčku, jež víra má znova a znova
z pochyb a nejistot odvažuje se rozklenout
neposkvrněným blanky tem nanebevzetí, nad poli,
kde lidé sejí a smrt si žádá každého zrna, jež v hlínu

padá,

nad lesy s klubky zmijí, skřekem dravců a ježibabami

muchomůrek,

nad silnicemi, kde pořád někdo přichází k úrazu,
nad tichem návsi, kde děti si hrají a je jich méně než
skutečně.

Smrt pořád sbírá mezi dětmi i skřivánky, na světle,

ve tmě,

její cesta vede jen z prachu do prachu a viděl jsem,

bylo jich tolik,

co z hlíny se vynořili a s hlínou zas smířili se už

v dětství mém.

Nemá to smyslu a hned bych se přidal k rouhačům
štěkajícím na Boha jak psi na měsíc,
hned bych vypočítával všechna ta hrozná nedopatření,
jež zanechal ve stvoření, ty díry v jeho vesmíru děravém,
ty nástrahy, záludnosti a úskoky, jež nejsou ani krásné jak
tygr a leopard,
ani nejsou hrozné jako kometa, blesk či hroznýš
a krajta snad.

Ty ohavné výrostky vlhké a bledé a věcem stydkým tak
podobné,

do nichž kopáme cestou lesem a praskot větviček
pod nohama se rozléhá chrámovým tichem tím.

A co s kopřivou, sršněm a blínem a havětí slizkou
a zelenou,

jíž se prodíráme s bokem nechráněným a odkrytým
všem žahadlům, ostnům a trnům.

Hned bych se přidal k rouhačům štěkajícím na Boha
jak psi na měsíc,
kdyby smrt nebyla nic jiného než převalení se z hlíny
do hlíny.

Pak právem bych mohl Bohu vyčítat, proč je vzal,
ty dvě a všechna ta děťátka, jež zašla za panování
Herodova, jež pořád je.

Proč jim nedopřál delší mezeru mezi hlínou a hlínou jako
nám.

V právu bych byl, kdyby smrt nebyla nic jiného nežli to.

Ale smrt to je skok, tygří skok víry přes propast
nejistoty a rozkladu,

skok tolikrát opakovaný, až vzpíná se jako most

blanky tem nanebevzetí a ratolesti a studánky

v procesích dole táhnou pahorkatinou tesklivou.

Všude uklizeno jak po slavnosti, opium dýmu se k lesům

táhne.

Je podzim a krávy se popásají na stráních sluncem
prohřátých,
ony samy nesou na bocích slunce a z očí nám ztrácejí se.
Dál a dál do minulosti s vůní mléka a mateřidoušky
ztrácejí se.
Jejich měkké a vlhké huby vydávají ten travnatý
žvavý zvuk
jak šhubají bodlák, ovsík na stráních sluncem
prohřátých.
Mezi jejich boky vonící sluncem a trávou se schovalo
dětství mé,
jejich očí plných pokojné moudrosti já zeptat se
netroufám,
kde je dětství těch, kteří se narodit nesměli, kde těká,
kde těká
hledajíc ráje ztraceného, jako já hledám chlév s vlahým
erkotem mléka a s řetězy, které o žlab zvoní,
když stmívá se,
teplo chlívů přitisklých k teplu jizeb a jizeb stulených
k chlívům
za strašných zim, kdy dech hovádka mísil se s dechem
lidským,
tisíce betlémů se skrývalo pod sněhem Vysočiny až
na kost promrzlé
s jejimi kapličkami a kostelíky, mukami, kříži, obrázky
podle cest.
Všude se rodily děti ti malí človičkové s královským
majestátem své čistoty,
majetníci jednoho dětství, jež cenu větší než království
celé má,
v tom tragickém pachu krve a mléka, v tom tragickém
pachu počátků,
společných s hříbátky a telátky a všemi mládřaty zvířecími

Epitaf

ŽIVOTE MŮJ

M. S.

Živote můj. Jediný. Tento. A ne jiný.
Nezdáš se. Jsi. A trváš prchaje.
Skutečný. Můj. Jsi kost a krev, z níž piji stíny.
Bolíš. Klikatě klopotná tvá cesta je.

Vpravo a vlevo v těsné motanici
životů jiných, vršících se k hvězdám až.
Cizí dech uslyšíš jak vítr ve pšenici
z dálky tak strašně blízké, že až závrať máš.

Však nikdy nepřekročíš. Pořád sám a zvláště.
Láskou se nezadrhla s druhou tvoje nit.
Zřetelně rozeznáš ji v tkanou ve vzor pláště
života širějšího nad vzduch, nad blankyt.

Jen chybný krok a cizí stébla drtí.
Za všechno odpovídáš, všechno k nohám tvým
sbíhá se z nižších šířek života a smrti
jak poledníky bílým tichem polárním...

Vy životy z života mého vypučelé.
Vy oči z mých očí, jež dohlédnete dál.
Polibek usmíření cítím na svém čele -
Můj život byl a bude, aniž se jen zdál.